Divriği Ödek Köyü Yöresi Sözcükleri Derlemesi

Kaynak-http //www.odek-koyu.com/odekce sozluk.htm

A

Abaz avaz. abaz abaz, avaz avaz

Acarlamak yenilemek Acep acaba, şüpheyle

Aceplenmek şaşırmak, şüpheyle bakmak

Acıh azıcık, acuh.

Acılı acısı olan, yaslı olan, derdi olan

Acırak az acı Acuğum amca karısı

Acun dünya, alem, kozmos, kainat, evren

Ado söz

Ağcıl rengini atmış, ağarmış, içinde ak olan Ağmak yükselmek, bir yöne (havaya) doğru akmak

Ağnağaz boş yere konuşma, boşboğazlık

Ağnaksız anlayışsız

Ağnamak at,eşek,katır gibi hayvanın tozlu veya kumlu yere yatıp sağa sola dönerek

kaşınması

Ağuz yeni yavrulayan hayvanın ilk sütü

Ağrılı ağrısı olan, ağrıyan

Ahbın mal gübresi

Ahir tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Al kamuflaj, giydirme, hile, desise, kırmızı, Alla aslan avlanır.

Alaf mal yiyeceği, yem

Alat alınıp kenara konulan, kullanılmayan

Alata davara gidemeyen hasta veya sakat davar, küçükbaş.

Alçım alçım çeşit çeşit, türlü türlü

Algış övme, övgü, dua etme, güzel sözle anma, alkışlama

Alıcıkuş yırtıcı kuş; kartal, atmaca, şahin, doğan gibi canlıya saldıran kuşlar

Ali tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Alık beceriksiz, şaşkın, zayıf, hastalıklı Alim tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Alımcı başkasının hesabına alacakları toplayan, tahsildar

Alimi Deyyan tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan tanrı, hak, rab, ilah, yaradan tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Alov alev, yalaz

Alovlenmek çabuk kızmak, parlamak, yanıp tutuşmak, harlamak

Ana keteni kız anasına verilen bir hediye

Andan orda, orada, oraya, oradan, o zamandan.

Andan sonra, daha sonra

Annaç yamaç, karşı, ön taraf, alın,

Apak çok ak, bembeyaz Apaz avuç, bir avuçluk miktar

Aralıh hol, koridor

Aralık hol, koridor, yaşam alanı, ayak altı

Arasta çarşıda aynı işi yapanların bulunduğu kısım

Argaç halı-kilim dokumda aradan geçirilen iplik

Argın yorgun argın, bitkin, güçsüz
Arhalanmak arka çıkılmak, kayırılmak
Arıh, arık zayıf, kuru, sıska, su yolu
Arıs anızlık, nadasa bırakılan arazi
Arkalı arkası olan, koruyanı olan

Armı harmı taşı, damın kenarın dizilen taş sırası

Arşın dirsek ile orta parmak arasındaki mesafe, uzunluk ölçüsü

Arvad avrat, karı,eş Asbap elbise, çamaşır

Aşna aşina, ortada, bildik, tanıdık

Aşifte orospu Aşırt aşıt, geçit Aşıt aşırt, geçit

Ataç atalardan gelen gen, atasına çekme Atayi tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Atmık canlıların tohumu, meni Avara avare, işsiz, aylak

Avhalamak elle mıncıklamak, tutmak, kavramak

Avunç teselli, avunma bahanesi Ayak gıltı ayak tarafı, alt taraf

Ayahcak merdiven

Ayakçık ayakcan, merdiven Ayakdaş arkadaş, yoldaş Ayam hava, gün, gündüz

Ayan açık, aleni, gün gibi ortada Aygın vurgun, aşık, hayran Ayıtlamak ayıklamak, seçmek

Aymak kendine gelmek, dalgınlıktan kurtulmak

Ayn göz

Aynımda değil gözümde değil, gözümde yok, umurumda değil.

Ayvan bir tarafı dışarı açık oda, balkon

Aytmak demek, söylemek

Ayar dolandırıcı, düzenbaz, hilekar

Azad hızmeker, yanaşma

Azadlık azada hizmeti karşılığı verilen

Azar hastalık Azaz ikinci el

Azıklı yoksul doyuran, yemeği yenen

Azıtmak tenha yerde serbest bırakmak, salıvermek;çığırından çıkartmak

Azim tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Aziz tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Azma selvi ağacına benzer uzun kavak, genç boğa, tosun

Aznavur irikıyım, iriyarı, kırıcı kimse

В

Baba çıha nalet, hayırsız, hotük çala, bere çıka

Babal vebal, mabal, günahı, suç

Bacılık kardeşlik

Baç haraç, vergi, soygun

Badas harman yerinde tozla karışık tahıl tanesi Badıç tohumu saran doğal kılıf, (bakla, bezelye gibi)

Baduç yeşil fasulye, leyvaz Bağ bağ bostan, üzüm bağı Bağ ekin bağı, demet

Bağa kaplumbağa kabuğu gibi olan, ur, çıban

Bağan düşük, ölü doğan cenin

Bağcı bağ bostan, üzüm bağı bekleyen, bağ bağlayan

Bağı büyü

Bağıcı büyülü, baştan çıkarıcı

Bağlam demet Bahana bahane

Bahtılı sevsinler, tebrikler, şanslısın, Seni Bahtılı.

Baki tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Bala yavru, çocuk

Balçak barçak, kılıçların tutağındaki demir siper

Balkır parıltı, şimşek Bar meyve, ürün

Baran saban izi, bağda bağ kütüğü sırası Barça kaynak, memba, özü, parçası

Barçak balçak, kılıçların tutağındaki demir siper

Barhana ev eşyası, öte beri, yük

Barik tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Barık parmak gibi yükseltili iniltili arazi tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Bası tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Baş gıltı baş tarafı, üst taraf, yukarı Başat benzerine üstünlük veren, hakim

Başmak ayakkabı Başyaylık başlık

Batar zatürre, ince hastalık

Batın tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Baya zengin, bey oldukça, bir hayli

Bayah önce

Bayahdan deminden, önceden, öteden Bayahtan deminden, önceden, öteden

Becit önemli, acele, ivedi, geciktirilemez

Beden cepken

Bedi tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Behis bahis, söyleme

Behti yakını, hısımı, akrabası, ehtin değil-behtin değil, yakınlık ne?

Beka tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Bekinmek, best bir istek üzerinde durmak, ısrar etmek

Bel omurga, yapı, karkas, şasi, devlet, kurumlar, ana yapı taşları

Belce iki kas arası

Belermek göz akını çıkaracak şekilde göstermek

Beli evet, belli, öyle

Belik saç örgüsü, halı-kilim dokumada aradan geçirilen ipliğin yumak şekli Bellemek okumak, öğrenmek, ezberlemek, bilmek, sanmak, bel ile işlemek

Bendik fesi, boğazın altından geçerek başa bağlayan bağ

Benli yüzünde ben olan
Berge kayısı, zerdali
Berkitmek sıkıştırmak
Berpa bereketli
Bes pes, yeter

Best bekinmek, best tutuşmak, inatlaşmak, sözünü yürütmek

Bet bereket tadı tuzu, rengi şekli

Beti şekli, biçimi, rengi, tadı tuzu

Beyis bahis, söyleme

Beyle böyle

Bibi hala, baba kız kardeşi

Bicızım yazı

Bijgirlemek ucunu sivriltmek

Bi dıkım bir lokma

Bıldır geçen sene, geçen yıl

Bileğilemek bileği taşıyla keskinleştirmek

Bilge çok ve sağlam bilen, tecrübeli, ileri gören, bilmiş, eren

Bilmen bilmem

Bimekan tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Bingildek çocukların kafasındaki yumuşak çukurluk

Bitik yazı Bıyıl bu sene

Bızbız davula soldan vurulan çubuk

Bızdık ufak çocuk Boduç ağaç testi

Boynuk boynu tutulmuş, başı eğik dolaşan Boyunduruk boyuna takılan halka, samı, hamut v.b.

Bozrak rengi boza çalan

Bozut ortalığı birbirine düşüren

Bögün bugün Bögünnerde bugünlerde

Budun kavim, birbirine bağlı aile topluluğu Budunsuz birbirine bağlı olmayan insan topluluğu

Buğez bu kez, bu defa Bukran yün kırpıntısı

Bulak pınar, kaynak, çeşme, kaynak, göze

Burç hayvanlara yem olarak verilen yeni kesilmiş ve kırılmış çırpı, ağaç dalı

Burçlanmak tomurcuklanmak

Burkan budha Burunduk yular

Burunduruk buruna takilan yular, gem halkasi

Buvez bu kez, bu defa Buymak üşümek, donmak

C

Caara sigara

Cabbar tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Cafo cefa, eza Cahal cahil

Caka insan vücudundaki 7 ana bölge

Camal cemal, yüz, sima

Cahın selden bulanmış çamurlu su
Calgazan hilebaz, dümenci, numaracı
Cami tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan
Cançıktı akşam güneş batımıyla yenilen yemek

Car hız

Car çalanlı, kadınların üstlerine başına örttükleri çarşaf

Car etmek Yüksek sesle bağırmak, çağırmak, hay vermek, ilan etmek, duyurmak

Carcar geveze, yaygaracı, cırcır

Carcı işini bitirip başkasına yardıma giden

Carcur gelişigüzel konuşmak, gevezelik etmek, şarjör

Carı çabuk, hızlı

Cartcurt gelişigüzel konuşmak, gevezelik etmek, öfkeyle söylenmek

Cavan delikanlı evlat, genç

Cavlak çıplak, tüysüz, kel

Cebem genişce bir bez parçası, bilezik biçiminde, altından birbirine bağlanmış süs

eşyası

Ceci cin gibi, hınzır

Cehiz evlenecek kızın hazırladığı çeyiz eşya

Celbe avcı çantası

Celil tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Cemal tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Cemi cemi cümle, tümü, toplamı Cenabullah tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Cenger avaz avaz, bas bas bağırma

Cevre acı, keder

Cıbıl çıplak, parasız pulsuz

Cıfıt sevilmeyen, düzenbaz, hilekar

Ciğa eklem, aşık kemiği eklemi, aşık, aşığın düzü, turna kuşunun uzun tüyü,

Cığıynan meyvesi ile birlikte ağaçtan koparılan küçük parça dal.

Cığız sukoyveren, çabuk vazgeçen, dönek

Cılbah, cılbak çıplak, fakir, yoksul

Cırız ot yemeği Cillik dişi üreme organı Cilov badana, kireç boyası

Cıngırak çıngırak, zil

Cip çok, pek çok, hayli, iyice, epeyce, bir hayli

Cırnak, çırnak tırnak, pençe
Cirasun bir nevi uzun ağaç
Cırıg yırtık, yırtılmış

Cırt cırmıklamak, yüzünü tırnaklamak, cırt fermuar

Cışkı mızıkçı,oyunbozan Civelek canlı, neşeli, sokulgan

Cızgı çizgi, daire şeklinde aşık oyunu

Cortan şelale, şarlak Cönk anı, hatıra

Cüda tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Cünüt batak, bataklık, su altındaki arazi, sırılsıklam ıslak

Cür çeşit Cürbecür çeşit çeşit

Ç

Çad iki dağın veya derenin, ırmağın birleştiği üçgen, peyk

Çağa çoluk, çocuk

Cağal taş, çakıl taşı ile yapılan yığınak

Cağıldak koyunların kuyruk altında yapışıp biriken gübresi

Çakım şimşek, kıvılcım, şerare

Çakşak yığınla gelişigüzel dizili taş kümesi, bozuk, ayarsız

Çalab tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Çalacak mayalık yoğurt

Calap Tanrı

Çalapaçazorla, yürüterekÇalganbuğday yıkama yeriÇalınmakvurulmak; felç olmakÇalkambir mayalık yoğurt

Çalmak karıştırmak, mayalamak, bulaştırmak Camçak ağaçtan yapılan kulpsuz su kabı

Çandılbaba Hıdırellez, kabayel, nevruz, Abdal Musa, Pir Sultan için yiyecek içicek

toplayan kişi

Çangal dal, budak Çapıt paçavra, çaput

Çaplamak demet yapmak, demetlemek

Çardak kamelya, üç yan ve üstü ağaç veya otlarla kaplı bölme

Çarh duş alınan betonlanmış tekne gibi yer

Çarha öncü

Cark bileği taşı, dönen tambur, değirmen taşını çeviren dolap

Capraz ters

Casar imparator, kayzer, sezar, kral, sultan

Çaşıt müzörcü, ispiyoncu, casus

Çatma yağ çıkartmak için tuluğu asmak maksadıyla üç ağacın yukardan uçları

bağlanmış şekli

Çavmak güneşin parıldayarak doğuşu Çebiş bir yaşındaki keçi yavrusu

Çeci makineden geçen harmanda toplanmış yığın Çekgel omuza alınarak iki ucuna asılı yükü taşıma aleti

Çekgin elini çekmiş, ilgisiz

Çekingen tereddütlü

Çeleb tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Çelep Tanrı

Çelep tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Çelmik iri saman Çemiş dut kurusu

Çemkirmek ürmek, laf söylemek, dikleşmek

Çengel çevresinde sivri demir çivileri bulunan tasma, kanca

Çepel kirli, bulaşık, çamurlu

Çerçi seyyar satıcı, gezici tuhafiyeci

Çermik kaplıca, ılıca Çevgen değnek Cezmek çözmek

Çiçi müsahip kardeşlerin eşlerinin birbirine kardeş anlamında yakınlığını ifade eder

Çığırmak çağırmak Çığırtgan tellal

Çiğit pamuk tohumu, çekirdeği, kabak çekirdeği, meyve çekirdeği

Çiğnek yol üstü, ayak altı

Çilemek şakımak, ırlamak, söylemek Çilenti hafif yağmur, serpinti, çisenti

Çimek çimecek yer Çimmek yıkanmak

Çimtinmek azar azar yemek, otlanmak Çımşıtmak açmak, konu etmek, tiyö vermek.

Çın doğru gerçek

Çıngırak zil

Çinovar olmayan, yok,Çırağ, çıraidare lambası, gaz lambasıÇirberge, elma, erik kurusu

Çırman tıska karığı, tıska ekilen çukur alan

Çirtik küçük parça, kırpıntı Çiselemek hafif hafif yağmak

Çisenti hafif yağmur, serpinti, çilenti

Çıtak yaban, huysuz Çıtırık şekilli kenar süsleme

Cıvgın rüzgarla yağan karla karışık yağmur

Çoğa küçük yemişler

Çoksamak çok görmek Çolpan çoban yıldızı

Çor hastalık, dert, sakat, bozulmuş, kurtlu, çok tuzlu

Çotra ağaçtan yağılmış küçük su kabı Çotuk dışarıda kalmış ağaç kökü

Çöğmek havaya atılan şeyin yön değiştirerek yere doğru yol almak

Çöğdürmek işemek, küçük tuvaletini yapmak

Çöğünmek bir yanı inerken öteki yanı çıkmak, tahtaravalli

Çökek çukur, bataklık yer, sazlık yer

Çökken oldukça çökmüş

Cömçe kepçe

Çömmek çömelmek, topukları uyluğuna ve dizi karına değecek şekilde bacaklarını

bükerek oturmak, boy küçültmek

Çörten damın suyunu akıtan oluk Çörtü değirmende buğday tanesi oluğu

Çövgensabunotu, çevgenÇullanmakgizlice girmek, soymakÇundurmakbaşkasına imrendirmekCunmakbaskasına imrenmek

Çükür bir yüzü kazma, bir yüzü balta olan alet

Çütcü çifte giden, çift süren, çiftçi

Çütlük çiftçilik yapılmaya elverişli bölge, Höbek köyü sınırındaki bölge

D

Dabaz dökmek kızamık gibi yara çıkarmak Dadak şekerleme, bebe yemeği

Dafar çare, çözüm
Dağ yara, yanık yarası
Dağar ağzı yayvan toprak kab

Dağlağı dağlama aracı Dak kusur, eksiklik, alay

Dak tutmak kusur bulmak, azarlamak, ayıplamak

Dal sırt, arka

Dalamak köpek, kurt, çakal tarafından ısırılmak; ısırganın tene sürülmesi

Dalan salon, bekleme odası

Dalap zevklenme, keyf alma, zevkten geviş getirme, ağzının suyu akma

Dalli yalancı

Daltaban daltaşak, yalınayak kimse, aşağılık

Damak damlamak, istenmediği anda gelmek, girmek,

Danzım osuruk

Dar meydan, halk mahkemesi, ikrar verilen meydan

Darvaza büyük kapı Dasdan halk hikayesi Dayama destek

Dayim daim, daima, her zaman Daz dazlak, tüysüz, cıbıl

Dazlak başında saç kalmamış olan, dıp dızlak, dam dazlak
Debbede bakırdan yapılmış kulplu büyük geniş karınlı yağ kabı
Degel degil, degit, söyle, söyle hele, söyle bakalım, gel ve söyle
Degil degil, söyle, söyle hele, söyle bakalım, gel ve söyle
Degit degil, söyle, söyle hele, söyle bakalım, söyle ve git
Dehre satır, ot veya et doğramaya yarayan kesici alet
Dek uslu, terbiyeli, sıradan, biri, şöyle böyle bir kişi

Dek dur uslu dur, akıllı ol, yaramazlık yapma

Dem an, zaman, çağ, soluk, tavı, olgunluk, olgunluk içkisi (şerbeti)

Dembedem zaman zaman
Dellek tellak, berber
Depe yön, taraf, cihet
Der kapı, aralık
Dergah kapı, yol, tarikat

Derkan kapıcı

Dermek toplamak, biçmek
Desmal pazen, pamuklu kumaş

Deşinmek yeri eşmek

Deşirmek devşirmek, toplamak
Devinmek kımıldamak, depreşmek
Devür devir, tur, zaman,

Deyyan tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Dığrak derli toplu, düzenli, tay gibi, atletik yapılı, vücuda oturmuş elbise

Diğelmek ayakta durmak Diğir diğir tomurcuk, ürperti

Dil konuşulan dil, edebiyat, sanat, kültür, gönül, ulus, millet,

Dillemek aleyhinde bulunmak, dedikodu yapmak

Dımıtmak, dımıltmak ılık hale getirmek, ısıtarak ılıtmak

Dişkirt halı-kilim dokumda aradan geçirilen ipliği sıkıştırmaya yarayan alet

Dız vermek Korkutmak, gözünü korkutmak, yüreğe korku salmak

Dızlak başında saç kalmamış olan, dazlak, dam dazlak

Dolukmak gözü yaşarmak Dolunmak batmak (ay, güneş) Domur domur boncuk boncuk, tane tane

Domurmak tomurcuklanmak

Dost tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Dölek ağırbaşlı, uslu olan; düzlük yer

Döndermek döndürmek, çevirmek

Döngün dargın

Dövlet devlet, devletli, kudretli Dövür devir, tur, zaman,

Dulda dalda

Duluh çene-şakak arası Dummak cökelmek, cökmek

Duş gelmek işleri iyi gitmek, iyilere rastlamak, rast gelmek, gözükmek.

Duva dua, yakarı

Duvana deli, divane, düşkün

Duygudaş aynı duyguyu duyan, sempatizan

Duzah cehennem, tuzak

Düğşügelin almaya gelen bayanDüğüratlıgelin almaya gelen erkekDüğürcüdünürcü, kız istemeye gidenlerDüğürşügelin almaya gelen bayan

Dülbent başörtüsü

Dün gece, dünü günü=gece-gündüz

Dürişmek çabalamak, uğraşmak Düşkün suçlu, kusurlu, cezalı

Е

Ede büyük anne, nene, (Sultan Ede)

Ede bibi, abi, efe, emmi, dayı, hitap sözü, (Bayram Ede, Kazım Ede)

Eferim aferin, tebrikler, bravo, kutlarım

Ege çocuğa bakmakla yükümlü kimse, Veli Eğe kaburga kemiği, yassı demir törpüsü

Eğin omuz, sırt

Ehad tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Ehsen ihsan, bağış

Ehtirem ihtiram, saygı, hürmet

Ek dağ, kutsal ek dağları, Altaylardaki kutsal dağ Ekdi ekilen, terk edilen, öksüz kişi, davar, kuzu, gidik, Eke üç yaşındaki keçi, yeterince büyük, büyümüş gibi

Ekinci ekin biçen, ırgat

Ekti asalak

El tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

El il, diyar, memleket, yurt, vatan, ülke, toprak

Elciman ele yararlı olan

Elleham yani, şundan ki, heralım, her hal
Elleşmek oyalamak, oyalama savaşına girmek
Ello cello ufak tefek ,cılız, çelimsiz, hayır gelmez
Elohim tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Elti iki kardeşin karılarının birbirine göre durumu

Emice amca

Emlek emen, emmekte olan

Emlik bir yaşındakı koyun yavrusu, kuzusu

Emme amma, velakin, fakat

Emmi amca, emice En in, inmek

Eneke anaç, büyük, baş, favori Ergeç, erkeç dört yaşında keçi

Ergep akrep

Engez alet ve edevat

Eriş halı-kilim dokumada kullanılan iplik,

Esel bal, asel Eskin hızlı, süratli Essik alçak, çukur yer

Eşelek elma armut gibi meyvelerin yenmeyen iç kısmı

Esir koc derisi

Eşere aşikar, ortada, meydanda, açıkta, alenen

Evciman evci, evine bağlı, eve yararlı olan, idareli, çalışkan, becerikli

Evcuman evciman, eve yararlı olan, idareli, çalışkan, becerikli

Evhan yeğlik, bünyesi çok zayıf, kalitesiz, kolayca kırılabilir, bozulabilir şey, yufka,

eğreti yapılmış şey

Evin bir şeyin içindeki öz, usare

Evinli özlü ve dolgun Evinsiz özsüz, boş, kof

Evlek tarlayı sürmek veya dermek için yapılan parsel

Evleklemek parsellemek

Evlik ev büyüklüğünde yer

Evsemek özünü, akrabasını, yurdunu özlemek

Evsenetli evine, eşine dostuna, yurduna düşkün olan, yurtsever

Evvel tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

F

Fakı belbağı dokuma takımı

Fend hile tuzak. Kadının fendi erkeği yendi.

Fenikmek koşmak veya koşturarak yormak, nefes nefese kalmak veya nefes nefese

koymak

Ferik yavru horoz, 1 yaşındaki horoz

Fetil mayasız hamur

Fettah tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Fıkara fukara, fakir, ahali, halkı, avane

Filig piliç, ferik, yavru tavuk
Filik kızartılan ekin destesi
Fini ufak, şeytan, zeki
Firede fert, bir, tek
Firek kapı kilidi, firenk

Fırgat ayrılık, ayrılık acısı, yanık, duygu yüklü, şiddetli,

Fırgatlı ayrılık acısı çekerek, şiddetli acıyla, yanık yanık, canı dişe takarak

Firig olmak ekin denesinin sertleşmesi, süt durumundan çıkması
Firig suyu ekin denesinin süt durumundan çıktığı sırada sulanması
Firovn firavun, zengin, şeytan, işini bilir, akıllı, süper zengin
Fısın değirmende suyun dar boğazdan geçtiği bölüm.

Fısınlık fısın olduğu yer, durum, darboğaz

Fitçi kışkırtıcı, arabozucu

Fitlemek kışkırtmak, arabozuculuk etmek

Fodul orçum

G

Gabah ön, önde, görünür yerde, apaçık ortada, saklanamaz

Gabal kabala Gabik kabuk

Gadağan baskı

Gadem bereket

Gaffar tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Gafur tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Galah yığın, tığ, tepecik Galat damarı ar damarı, yanlış damar

Galeylemek kalaylamak, parlatmak, rezil etmek, küfretmek, dersini vermek

Galıh, galık kalmış, kalan, evde kalmış kız

Galın baslık

Gani tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Ganıgara kanıkara, üzgün, yaslı

Gap kap, kacak Garameş bir aşık oyunu Gardaşlık kardeşlik

Garga gargış, garış, beddua

Garıh salatalık v.b. Yetiştirilmek için çukurlanmış bostan karığı

Garış garga, gargış, beddua, ah, hal dilek

Garuh salatalık v.b. Yetiştirilmek için çukurlanmış bostan karığı

Gasıllı asık
Gaşöv kaşağı
Gaşövlemek kaşağılamak

Gaşövlenmiş kaşağılanmış, utanmaz, arlanmaz, Gavar menfez, su ayırma yeri, kalın ayar

Gavud govud, kavut, kavrulmuş buğday unu, kavurga unu

Gavum hısım, sıhri akraba Gavurga kavrulmuş buğday Gavurma kavurma, et kavurma

Gayda derdi, kederi

Gayda kaide

Gayıl kail, razı olma

Gayım katı, sert, kip, hızlı, kasıtlı, acımasızca

Gayıt kayıt, dönmek, gaytarmak

Gaytarmak kaçıp kurtulmak, yan çizmek, başını alıp gitmek

Gazal gazel, kurumuş yaprak
Geçeğen geçici, muvakkat
Geçek köprü, güzergah, yol

Geçecek köprü, koridor, güzergah, yol

Geçenek koridor Gedek gidek, gidelim Gedem kadem, ayak Geh gah

Gelembez koyun yatağı Gelet galat, yanlış

Gelgeç gelip geçici, sebatsız, gelgit Gelgit gelip geçici, sebatsız, gelgeç

Gelik gelmiş olan, gelmiş

Gelinlik etmek gelinin kaynana ve kayınbabasıyla konuşmadan anlaşması Gendime bir çeşit çorba, yayla çorbası, keşkeke benzer çorba

Gendir semere takılı ip, urgan

Gendum buğday

Gendüme buğday yemeği

Genzek burnundan konuşan, himhim Ger nakış, şekil, motif, eğer

Gebre at kılından yapılmış tımar eldiveni

Geri sonra

Gever tarlayı sulamak için açılan küçük su yolu, ince ayar

Gible, gilbe kible

Gicim canım, ciğerim, arkadaşım, yoldaşım, sırdaşım.

Gicimek melemek

Gidi çapkın, hain, habis, uğursuz, nursuz

Gidik keçi yavrusu
Gıdım az, biraz
Gıfil kilit
Gımçı ince sopa

Gılağılamak deriye sürterek gılağını almak, keskinleştirmek, bilemek

Gildirlemek yuvarlamak Gildirlenmek yuvarlanmak

Gılman tüysüz, bıyığı bitmemiş gençler Gımıl kısa boylu, takoz, kıçı yere yakın

Gırah, gırağ kenar, çevre

Giral kiler, erzak deposu, gir ve al odası

Girci kirci

Gırçıl içinde beyaz renkler olan, ağcıl

Gırtık parça, kırıntı

Gısmık cimri, hasis, imo, gıdım gıdım veren

Gişi goca, koca, erkek eş Goca gişi, koca, erkek eş

Golan hayvan üstündeki semeri, palanı tutan ipten dokunmuş kemer.

Gonah yatak, yatılı misafir Gonça konça, heybe, bohça

Gonu-goğşu konu-komşu konuk, misafir

Gora koruk Goşa çift, iki tane Gov kolay tutuşan bezden madde, çakmak taşıyla kullanılır Govud gavud, kavut, kavrulmuş buğday unu, kavurga tozu

Govur gavur

Goya güya, sözde, sanki, sözüm ona Goz, koz ceviz, koz, güç, kudret

Göbel kimsesiz, başıboş çocuk, yetim Göçer yer tutmayan, konar göçer

Gödek kısa,

Gödük küçük ölçü birimi. 4 gödük=1 timinneğ, 2 timinneğ=1 uruplağ

Göğertmek yeşertmek, yaşatmak, ayağa kaldırmak, iyileştirmek

Gök yolu saman yolu Gölük yük hayvanı, deve Gönüldeş duyguları aynı olan

Görece kişiden kişiye, yerden yere değişen, izafı, bağıl, nispi

Göreceli bağıntılı
Görkemli muhteşem
Görklü gösterişli, güzel
Görü manzara, görme yetisi

Götürge değirmende taşı yukarı kaldırarak unun incelik ayarını yapan kol

Götürüm tahammül Göymek yakmak

Göynek köynek, gömlek, mintan

Göynük yanık

Gözene yüze geçirilen tel kafes

Gözer kalbur Gözgü ayna

Gubar toz, toprak,esrar ot tozu Gubarmak kendini övmek, mağrurlanmak

Gubaşmak birleşmek, anlaşmak, örtüşmek, birlikte iş görmek

Gucu Kucak, kucaklamak, sarılmak

Gudasıgil yeni hısmı, gavumu

Gullap kapı menteşesi, kancalı demir Gulunç sırt, ,iki kürek kemiği arası

Gunnacı hamile, yüklü

Gurdalamak Hoş olmayan bir şeyi veya bir konuyu gündeme getirip konuşmak, deşmek,

eşiştirmek, karıştırmak

Gursak boğaz, ağız, kursak

Gurgu kurgu Gusgal hak, hakkı

Gusgal geçmek hakkı geçmek, zararına uğraşmak Gussalanmak merak etmek, endişe etmek

Guş kulak

Guva deste bağlamada kullanılan uzun boylu şığla ot.

Guymak kuymak, tere yağda kavrulmuş un Guz kuz, kuzey, güneş almayan yan

Güğertmek yeşertmek, yaşatmak, ayağa kaldırmak, iyileştirmek

Güğüm soba üstüne konan su ısıtıcısı

Güher gevher, cevher, inci, kıymetli zerrecikler, mücevher Gülbenk, gülbank düzenlenmiş dua, hep bir ağızdan okunan dua

Güleş güreş

Gülgez mor, gülgün

Güman zan, düşünce, hayal, şüphe, işkil Gümanım imanım, mirim, pirim, zannım

Gümenli iki canlı, hamile, gebe

Günbed kümbet, kubbe Güneç güneş vuran yan Güneçli güneşli, güneş vuran yer

Günindi batı

Günülemek kıskanmak

Gürk Ciciv çıkartmak için yumurta üzerine yatan tavuk.
Gürük gürk olan, civciv çıkaran tavuk, anaç tavuk
Gürneş güneşten etkilenen davarın oluşturduğu topluluk
Güvertmek yeşertmek, yaşatmak, ayağa kaldırmak, iyileştirmek

Güvez gözü aç, tamahkar

Η

Habar haber, havadis, bilgi

Habbim hıyar körpe, çiçeği burnunda hıyar, masura Habir tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Hacik başörtüsü

Hadi tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Hafiz tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Hak tanrı, allah, rab, ilah, yaradan Hakem tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Hakim tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Hako iki yanı ve üstü taşla örülü toprak altındaki su yolu.

Hakuga arkın üstü kapalı olanı

Hakullah Hak için verilen, sadaka, iane, yardım

Hal dili sessiz dil, görünüş ve şartlara göre gereği sessizce, işaretle anlatılması

Halal helal, yasal, rızayla verilen

Halal süt emmiş iyi yetiştirilmiş, terbiyeli, kıymet bilir

Halhal ayak bileğine takılan bilezik Halik tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Halim tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Haliyeli havayi, derbeder Haliyet hediye, armağan Havla helva, havla

Hamança Yiyecek konulan kuzu-oğlak derisinden yapılmış çıkın, torba

Hamasa hemise

Hamaylı üçgen muska şeklinde gümüş işlemeli kutu gerdanlık Hametcük dikiş öğretmek için çocuklara yaptırılan kuklamsı bebekler

Hamid tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Hamız alat, atılacak kadar gözardı edilen

Hamısı hepisi, tamamı Hana hane, ev

Hanadan evine alan, konuksever,

Haneden eli açık, cömert, misafirperver, konuksever

Haney sofa, hol

Hangılamak yüksek sesle gülmek, kahkaha atmak Haral kıldan yapılmış büyük çuval, harar

Haralım herhalde, güya

Haram ayları Arapların aralarında savaşı yasakladığı aylar. Zilkade, Zilhicce, Muharrem,

Recep

Haramhor haram yiyen Haran küçük aş kazanı Harmı toprak damın örtüsü

Hasib tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Hasiyetli cana yakın, yardımsever, eş dost bilir, kıymet bilir

Hatem çok cömert Hatırcamlık hatıra şey, hediye Hatircemlik hatıralık, hediyelik Havas heves, aşırı istek Havla helva, halva

Havut deveye vurulan keçeden yapılmış semer, hamut Hay uyarı, ikaz, alarm, ayaklandırma, bilgilendirme

Hay tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Hayana ne yana, nereye

Hayatullah tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Haylamak sürüp götürmek, otlatmak

Haylım türkü, şarkı, ır, laylım, lay lay lom Hazret tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Hedik pişirilen buğday, kaynamış buğday Helbe elbet, helbet, öyle ya, evet öyle

Helbe hölbe, yağ kabı

Helbet elbet, helbe, öyle ya, evet öyle

Helik hıbar

Helke bakırdan yapılmış bakraç

Hemi değil mi, öyle mi, böyle değil mi, yani, peki, tut ki, say ki, kaaz

Hergiz asla, hiçbir vakit

Herslenmek hırslanmak, öfkelenmek, sinirlenmek

Heste hasta Heybe torba, heybe Heyir hayır

Hezen binayı mağlara ayıran kiriş görevi yapan uzun ağaç azması

Hibar tas parçasi

Hıcır çakıl kum tanesi büyüklüğünde taş parçaları

Hikmet Allah, evren yaradılışı, başı sonu, varlığın aslını olduğu gibi aramak

Him temel, başlangıç noktası, esas nokta

Hımbıl budala, miskin

Himlek toprak altındaki kaya, kalın kök

Hindi başörtüsü Hınik sümük Hınikli sümüklü

Hıra zayıf, cılız; obur, çok yiyen

Hırda parça Hırdavat parçaları

Hırızma buruna, kulağa takılan halka, hızma

Hırtlik boğaz, gırtlak

Hışır ufak kırıntılar, zer zevat, parçacıklar

Hızan yoksul

Hizmeker erkek hizmetçi, hizmekar Hocek çukur, delik, çöküntü yer.

Hod iyi

Hon ekin, yonca v.s. biçilirken alınan evlek, parsel, yiyecek

Honcu ekin, yonca v.s. Biçilirken evlek alarak yarıp giden, parselleyen

Horlak yabani

Horum yonca veya ot demeti

Hotahçı ırgat

Hotan büyük pulluk

Hotek çukur

Hotik haram, yara, kötü bir şey, hotik çıha, hastalık, kıran

Hotük rahatsızlık, hastalık, kıran

Hoyrat değer bilmez, haldur huldur adam

Hozan ekini biçilmiş tarla

Hozancı ekini biçerek evlekleyen kişi. Hödük görgüsü ve anlayışı olmayan Höl yaşlık, nem

Hölbe ağaçtan yapılmış yağ küleği

Höllük nemi alınmış toprak

Höllük taşı ısıtılarak höllük içine konulan ve nemi alan taş, kara taş

Hu tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Hub güzel insan, güzel kadın Hublar güzel insan, güzel kadın

Huk bostanlarda yapılan yanları açık, üstü dal ve yaprakla kaplı bostan kulübesi

Hulük hocek, hotek, çukur, delik, çöküntü yer.

Hursut günes

Hüda tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Ι

Irganmak hafif hafif sallanmak

Isınak ocak, soba, güzüne gibi ısınma aracı

Issı sahip Issık essik, çukur

Bölüm Sorumlusuna Bildir Üye

Sözlük indir.

http //tufar.com/SanalBaba/

Taranmasına "kıyacağınız" sözlük varsa benimle iletişim kurunuz.

"Türk Dil Kurumu" ile "Türk Günay Kurumu" özerk, tüzel kişiliğine dönmelidir. Atatürk kalıtını çiğneyenler yargılanmalıdır...

YİĞİT TULGA Dil Emekçisi

Çevrimdışı

İleti Sayısı 981

Divriği / Ödek Köyü yöresi sözcükleri

« Yanıtla #1 28 Nisan 2009, 22 55 15 »

Alıntı

İ

İbicek kura, yazı-tura, tek-çüt

İçrek içte kalan, mahrem, saklı, gizli İğ iplik bükülmeye yarayan alet

İğdiş burkmak, burkulmuş, hadımlaştırılmış koç

İkicanlı hamile, gebe

İlah tanrı, allah, hak, rab, yaradan

İlaha tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

İleğen (illeğen) leğen, yayvan kap, el yıkamak için kirli suyun akıtıldığı ağzı geniş kap

İlenmek kötü duruma düşmesini dilemek

İley çevre, etraf, muhit

Ilgım çölde uzaktan su gibi görünen, serap

İlinmek ilintisi olmak, taalluk etmek

Iklım uzaktan gelen ses, ışık, serin eriyen kar yeli

İlmi ledün gönül ilmi, irfan sırrı, yaradılışta kalbine konulan bilgiler

Imızganmak uyku ile uyanıklık arası bir durum

İlmek düğüm, ilmik

İreçber çiftçi

İrehber rehber, kılavuz, yol gösteren

İrezil rezil, Türkçe ses uyumu kuralına göre öztürkçe sözcükler "r" ile başlamaz.

Uyum için önüne bir ünlü harf

getirilir

irfan sırrı ilmi ledün, gönül ilmi, Allahın yaradılısta kulun kalbine koyduğu bilgi

İşlik gömlek, içe giyilen fanila İvecen aceleci, carı, acil, acele eden

J

K

Kaaz gız, herif, hanım, mirim, pirim,üstad v.b. Seslenme ifadesi

Kabacak mese ağacı

Kabara fesin kenarındaki bası kabarık civiler

Kabakuşluk vakti gün ortasına yakın vakit, güneşin zenit noktasına yakın olduğu vakit

Kabuz karpuz

Kadem ayak, 30 cm. uzunluğunda ölçü birimi Kadir tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Kadiri Hay tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Kağaz medarı iftihar kelamı, saygıdeğer, sevgili, mirim, pirim, üstadım, keğiz

Kağırmak kanırtmak, bükmek, eğmek

Kahan, kahand, kehan ayırt etme, ayıklama

Kahnar tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Kakılmak batmak

Kalantor zenginliğini göstermeye özenen kişi, kelli felli

Kalın başlık, gelin adayı kıza öncül, mihir olarak verilen ayni ve nakdi çeyiz. kalıng

Kaltak kuskunsuz eyer, arsız, namussuz kadın

Kamus bütün

Kamus bakırdan yapılmış büyükçe süzgeç Kanıh, kanık yetinen, gözü çokta olmayan, kanaatkar Kanıhlanmak, Kanıklanmak kanaat etmek

Kanıhlık, kanıklık kanaat, kanaatkarlık

Kannı kanlı

Karameş bir çeşit aşık oyunu

Karartı mal davar, gölge, vücut, gövde

Karasar karaya çalan, esmer Karaşın karaya çalan, esmer

Karavaş kadın hizmetçi, kadın köle, cariye

Karavul devriye

Kargış karış verme, beddua etme, ah çekme

Karıntı rüzgar anafor, hortum

Karış vermek beddua etmek, ah çekmek, hal dilekte bulunmak

Kav Yazın kuru ot yiyen koyunun sidiğinin kumaşa emdirilerek yapılan çakmak

fitili

Kavır toklu, bir yaşındaki koyun

Kavi tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Kayıl olmak razı olmak

Kayyum tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Kebir tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Keflemek tehdit etmek

Kegız kaaz, kağaz, medarı iftihar kelamı, saygıdeğer, sevgili, mirim, pirim, üstadım,

Kehan, kehand ayıklama, ayırt etme Kelağı büyük zil, çıngırak

Kelamullah tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Kelbe kötü, kemter, kelp, aşağılık, köpek

Kele boğa, tosun, tarla faresi

Keleği tarla faresi

Kelep halka, bukle, kıvrım

Keleş kele, tosun, güzel, yakışıklı, yiğit, cesur

Kemre gübre

Kepez deniz kıyısında yerli kaya

Kepir çorak toprak

Kerim tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan koyun gübresinin tepelenmis hali, kabuk

Kerme, kemre ağıldaki davar gübresinin tepelenmiş hali, kabuk,

Kesik gevşeklik, mahmurluk, rehavet

Kesimkesili sözlü

Kesimkesmek sözleşmek, anlaşmak, kararlaştırmak Kesmik kepekli alaf, kaba doğranmış saman

Kespek işe yaramaz sap, saman, buğday kabuğu, kuvvetsiz, fersiz

Keyme keyme ile kuyu dibi sulanmaz.

Kıcı kırcı, ufak taneli dolu

Kiçi küçük

Kıdem tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Kikirik zayıf ince uzun boylu kimse

Kılağılamak kılağını almak, deriye sürterek kılağısını almak

Kımçı ince değnek

Kimi gibi

Kılık şekil, şimal, görünüş, giyim, kuşam, tip

Kılınmak alttan almak, yaltaklanmak

Kiliz saz, kamış Kırağ kenar

Kirde mısır unuyla yapılan pide

Kirkit halı-kilim dokumada kullanılan argacı sıkıştırmaya yarayan alet

Kirtik küçük parça

Kis kirli saçta oluşan kepek, parazit yavrusu

Kıssahan kıssa, hikaye anlatan kimse

Kiselemek kovmak, kacırtmak, sürmek, sürüp cıkartmak

Kıyamullah tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Kızağıya gelmek hayvanlarda çiftleşme isteği, kızışma

Kizik kızartılmış kuyruk, kıkırdak

Kizir köy bekçisi Kodük sıpa Koğ dedikodu Koğcu, koğucu dedikoducu Kokoroz çirkin insan Kotan büyük saban Kovucu gammaz, fitçi

Koyak iki dağ arasında kalan arazi, vadi Koyar iki akarsuyun birleştiği yer

Koyuntu acı, keder

Koyurtmaç yeni sağılan davar sütünün bir kabla soğuk su içine konularak yoğunlaşmış

hali

Koz, goz güç, kudret, ceviz

Köcek ekilen tarlada filizin bir karış büyümüş hali

Kölolam kurbanın olam, kölen olam

Kömbe, köme
Köme, kömbe
iki sac arasında pişirilen börek, çörek, köme, kömme
iki sac arasında pişirilen börek, çörek, hamur işi
Köpüz
durgun su yüzeyini kaplayan kirli katman

Kösem kösemen, sürünün önünde giden kılavuz koç veya teke Kösnü erkek ve dişinin birbirine duyduklar istek, sehvet

Kösnük kösnü zamanı gelmiş olan Kösnümek eş isteme zamanı gelmek

Köstek saç örgüsü, saç süsü, cep saati zinciri

Köşek deve yavrusu, köçek Köynek gömlek, miltan

Kubarmak mağrurlanmak, kendini övmek

Kubat kaba, biçimsiz

Kubatlık kabalık

Kubur boru biçiminde uzunca kab, tuvaletten lağıma inen boru

Kuday tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Kudüs tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Kudret tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Kukuç kayısı, şeftali gibi meyvelerin sert çekirdek kabuğu

Kulan katır, yabani esek

Kulun at, eşeklerin yeni doğmuş yavrusu Kunnacı gebe, hamile (hayvanlarda)

Kurdalamak Hoş olmayan bir şeyi veya bir konuyu gündeme getirip konuşmak, deşmek,

eşiştirmek, karıştırmak

Kurşak kuşak, kemer,

Kurtumcalık ekin, ot biçiminin sona ermesi üzerine yenilen tatlı veya verilen hediye

Kuruluk kurutulmuş davar gübresi, ahırlarda kuruluk olarak kullanılır.

Kutlu kutsal, uğurlu Kutsuz uğursuz, mutsuz Kuz gölgede kalan yan

Kücü dokumada eriş arasını açmaya yarayan alet ve ip düzeneği

Külfet külfet, ev halkı Külfet ev halkı, küflet Külhışır un ufak, toz

Külleme ateşli kül içinde pişirilen hamur işi

Kümül bütün, tamamı

Küncü susam

Künk hakne, toprak büz Küpleği kazma, balta sap deliği

Küpleme karın boşluğunda su toplanması

Kürtük dağda büyük kar yığını

Kürtük koyaklarda kar üstünde tutan, altından su geçen buz parçası

Kürün hayvanların su içmesine yarayan yalak

Küseğen çabuk küsen Küsne karaburçak

Küştere uzun rende, değirmen taşı, bileği çarkı taşı

Lağap lakap

Lağlanmak lalanmak, biriyle alay etmek, dalga geçmek, tiye almak

Lah tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Lalanmak lağlanmak, biriyle alay etmek, dalga geçmek, tiye almak

Lamekan tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Laşerik tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Latif tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Layla ninni

Leken kara batmamak için ayaklara takılan perdeli ayaklık

Lele lala, mürebbi leng aksak, topal, sakat

Lenger el-ayak yıkanılan büyük sini şeklinde bakırdan kab

Lenger gemi demiri

Leyvaz yeşil fasülye, baduç

Loda üzerine toprak örtülmüş yığın

Loğ toprağı sıkıştırmak için kullanılan taş silindir

Loğcak loğu iki yandan tutan ağaç kollar

Loğdur ağacı taş silindiri belli istikamette döndüren ağaç mekanizma

Loğlamak Toprak damı loğ ile sıkıştırmak

Loğlamak loğla sıkıştırmak Lokmagöz gözleri firlak

Lök deve, iri aşık kemiği, ağır oturaklı Lüp kolay ele geçirilen ve yenilen bedava şey Lüpçü lüp eden kişi, lüpe konmasını seven, bedavacı

M

Mabal babal, yebal, günah

Mabut tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Macid tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Mağ ev, ağıl v.b. bölme Mahana, mahna bahane, neden

Mahledür bakırdan ufak peynir, reçel v.b.tabağı

Mahrama büyük mendil Malak manda yavrusu

Malamat ifşa etmek, açıklamak, ayıbını ortaya koymak, rezil, kepaze Malamga yeni kesilen ağacı kuğa bıçağı ile soyarak yapılan hayvan yemi

Mandarlig hayvancılık

Malikilmülk tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Malkara karaman, büyükbaş hayvan

Malkıran sığır vebası Malkoç akıncı ovağı başı Mallanmak mal edinmek

Mana bana Manca yemek, yeşil yap

Manca yemek, yeşil yapraklı sebze yemeği Mani tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Manik belik, yumak Mapus hapishane, tutukevi Marah merak, marak

Marak merak, marah

Mahrama büyük battal boy mendil

Marsuvan iriyarı, katır gibi eşek, Kıbrıs eşeği

Maslahat danışma, Maşala meşale

Maşara iri, iri mezru at yapılan tarla parçaları Maşuk tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Matal koyun/oğlak derisi, tulum Mayıl mail, tutkun, meftun Mayıs sığır gübresi

Mazı halı-kilim dokumada kullanılan argacı sıkıştırmaya yarayan alet, kağnı oku

Mecek masta ucuna takılan metal kazıyacak Mecid tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Medet imdat, yardım et, insaf et

Mehel uygun, denk Mehman mihman

Mehreç mahreç, çıkış yeri, menşe, kaynak Mehriban mihriban, sevgili, şefkatli, merhametli

Meleş iki kuzulu koyun

Melik tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Memecim küçük simit

Men ben Merek ahır

Merhele merhale, evre, aşama, kerte
Metin tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan
Metleb mesele, maksat, amaç, konu
Mevla tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Mıh büyük çivi

Mıhlamak mıhla tutturmak, çivilemek, silahla vurmak

Mihman konuk

Mihriban yumuşak huylu

Miltan köynek, gömlek, mintan

Mimsekü evin içinde esas odada 70 cm yüksekte gençlere ayrılan bölüm

Min bin Minci lor

Mintan gömlek, köynek, miltan

Mitil yüzü çekilmemiş yorgan, nevresim

Mırzıngı kapının kilitleme sistemi

Mısmıl iyi, temiz, doğru, dürüst, helal ve temiz hayvan eti

Mışmış kayısı, zerdali

Möhkem mükemmel, sağlam, kuvvetli

Möhtac muhtac

Möteber muteber, tanınmış, güvenilir, geçerli Muahhit tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Mucuk bir ölçü birimi, gödükle yapılan ölçüm

Mugayat mukayyet, göz kulak olma

Mugni tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Muğber düşman, hasım

Muhanat, muhannet cimri, nekes, ihsansız, alçak, namert Muhsi tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan tanrı, allah, hak, rab, ilah, varadan Muhvi tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Muid tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Muiz tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Mukaddim tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Mukit tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Muksıt Muktedir tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Muncuk boncuk

Munda bunda

Musahap müsahip kardeş, gönül kardeşliği

Musahip sohbet arkadaşı, müsahip kardeş, gönül kardeşliği

Musavvir tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Musurman Müslüman

Muştuluk iyi haber için verilen hediye, müjdelik

Muy tüy, kıl, saç, koku

Muzulamak yavrusunu gören ineğin böğürmesi Mübdi tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Mücib Müdara yüze gülen, dost gibi görünen tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Müheymin Mümin tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Mümit Müntekim tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan medet, mürvet, amanın yardım et, imdat Müret

Müsahip gönül bağıyla bir birine bağlanmış kardes olmuş kişi, kan kardesi

Müşkül mesele, sorun

Müteali tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Mütekebbir tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Müzil tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Müzör çaşıt, ispiyoncu, ele veren, fitneci

Müzörlemek ispiyonlamak, ele vermek, ihbar etmek, fitnelemek

N

Nafi tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Nahas ne sebeple, niçin? Nahas geldin?= Niçin geldin?

Neçe nice Nelbekiye heybe, torba Nemer, never bahşiş

Neyniyem, niyneyem neyime gerek, benim için hava hoş, sen bilirsin, takdir

senin

Nöker hizmetçi

Növ yeni, növbahar, ilk bahar

Nur tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

0

Ohlö, ohlöv oklava

Ohsamak sevmek, dövmek

Oklaaç oklava

Okuntu davet (hediyeli)

Okuyucu davetçi, davetiye veren kişi, ulak

Okuyuntu okuntu, davet

Ollo tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Omaç yufka makarna Oncalayın onun kadar, o kadar Orçum güvez, aç gözlü, şeşo

Otağım Tuğum Oyluk gözün çukuru Öd edep, zaman, kutsal zaman tanrısı, öd tengri, safra Öd ağacı din törenlerinde ateşe atılan ve güzel koku veren ağaç

Ödek Yaşlı, Muhterem, Pir, Bol sulu, Felek, Zaman, Kutsal Dağlar, Kutsal Zaman

Dağları, adak, ücret, ödenek, ödenecek şey, tazminat, edebiyle ödeşenler

Ödekli Ödek'ten olan, Ödek Köyünden olan, Ücretli

Ödeksiz Ücretsiz

Ödlek korkak, çekingen, ödsüz (ödü korkudan patlamış anlamına) Ödürtlemek irdelemek, ucun ucun sormak, inceden inceye soruşturmak

Ölbe ağaçtan yapılmış yuvarlak bal kutusu Öllük çocukların belendiği kuru toz halinde toprak

Önel mehil, önceden verilen süre, önsüre Önsüre önel, mehil, önceden verilen süre

Örtme yanlar üç duvarla çevrili ve üstü kapalı, açık taraf bahçeye bakan yazlık hususi

balkon

Örüzgar rüzgar

Ötürü sebebiyle, dolaysıyla

Övlat çocuk

P

Padişah tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Pağaç sütle yapılan küp içinde pişirilen ekmek

Pahıl muhannet, alçak, korkak, bulunduğu halde vermeyen, varı inkar eden Pahıllık etmek var olduğu halde yok demek, istememek, çekememek, kıskanmak

Paltar palto Pambik pamuk

Papak yün veya tiftikten örülmüş başlık, kar başlığı

Part karın, göbek, partı büyük

Partal palavracı

Partava palavra, boş ve yalan konuşma Partavacı palavracı, boş ve yalan konuşan Payalanmak kendine pay çıkartmak, övünmek

Payıban ayak bağı

Paylamak pay etmek, üleştirmek, azarlamak, tezirlemek arsınmak, kendine pay çıkartmak, sakınmak

Peğ duvarları yarı yıkılmış ev, oda, ağıl

Pendir peynir

Pernek az sayıda davarı olan ve bunu çoban evine otlattırmak için katan üye

Pesend beğenen, beğenmiş

Peye ahır, hayvanların bağlandığı bina

Peyik haberci, salıkcı

Peyk çatal, ayırmaç, ayraç, çad; uydu

Pılı pırtı üst baş, tüm giysiler

Pılıg kenarları çitirikli ortası delik küçük kömbe Pilik koçların boyunlarına takılan kömbe

Pilov pilav, bulgur pilavı

Pij siğla, filiz dalı, istenmeyen dal, istenmeyerek peydah olmuş (dal, kol, çocuk,

v.b.)

Pine çöpür veya yünden elde yapılmış yırtık çorap

Pineci pine toplayan ve karşılında başka bir mal veren satıcı

Pin (pinmek) Dum, tüne Pinlik kümes, pinnik Pinnik pinlik, kümes Pırtık ufak Pisik kedi
Polad çelik
Polathan büyük tepsi
Pörtlek patlakgöz
Pös Çöp, zibil
Pöslük çöplük, pösnük

Pösnük çöplük, Pöslük, zibillik

Pul madeni para, bozukluk, değersiz

Pus pusmak, gizlenmek

Pür yaprak, dolu, çok, fazla, sahip

Pürçekli havuç

pürpürüm ufalanmış, parçalanmış, paramparça, eskimiş,, lime lime

R

Rab tanrı, allah, hak, ilah, yaradan Rafi tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Rahim tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Rahman tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Rahmetullah tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Rakib tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Rauf tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Remzi resmi, işareti

Reşit tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Rezzak tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Rıdvan tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

S

Sabur tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Sacı hediye kurban, düğün yemeği

Sadalamak ses vermek, seslenmek, seslendirmek, söylemek

Sadır fide, domates fidesi

Sağalmak iyileşmek, iyi olmak

Sağcı koyun-davar sağan kadın, kız

Sağdış/soldış sağdıç/soldıç, gelinin sağında ve solundaki yardımcı

Sahan kab, tas, kase

Sahanlık merdivenden eve çıkarken 4 basamak yüksekte, kesme taşla yapılmış genişce

saha

Sahat saat

Sakındırak hayvanların burunlarına takılarak onları dizginleyen yular, gem Salaca üstünde cenaze götürülen dört kollu düz tahta veya merdiven

Salahana başıboş, seyip, sahipsiz, sorumsuz, işsiz, avare

Salamat selamet, ferahlık, rahatlık

Salhım salkım

Salıkçı ulak, haberci, elçi

Samed tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Sancılmak saplanmak

Sar ser
Savama tekke
Savran küme, öbek

Say mi? sahi mi?, gerçek mi?

Saya saye, gölge Saya üç etekli entari Saya üstü açık mal-davar ağılı Savuşmak geçmek, geçip gitmek

Sayacı sacı toplayan, kurban, lokma v.s.toplayan kişi, çoban

Sayrımak hastalanmak Sayvan gölgelik

Seğirtmek ileri atılmak, aceleyle hareket etmek

Seheri sabahı, öncesi Seki yüksekce oturmalık Seklem büyük çuval

Selam tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Semi tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Senebaduç yeşil fasulye

Seullah tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Seyip serbest, başıboş

Seyiplemek serbest bırakmak, azat etmek

Sın kırık-çıkık
Sınmak kırılmak
Sınıhçı, sınıkçı kırık-çıkıkçı
Sırfa surfa, sofra

Siflenmek ser sefil durmak, oyalanmak, iş yapar gibi durmak, boşa zaman harcamak

Sitil galvanizli bakraç, kova

Siyeç çeper, çiper, çalı çırpıdan yapılan çit

Sohum lokma,ısırılan ekmek parçası yada ağızdaki yemek

Sokunmak takınmak Sora sonra

Sorhunmak bir işi isteksiz yapmak,içinden gelmemek, kerhen yapmak Soyha, soyka değersiz, kıymetsiz, uğursuz, soyukanlı, ölü veya esir giysisi

Sörenin beğler bir çeşit aşık oyunu

Subhan tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Suçukmak kendini suçlu bulmak, suçlu hissetmek

Sufat sıfat, yüz, surat

Sulak kuşlar için su kabı, sulanabilir arazi

Surfa süfre, sofra Sutara bilezik

Suvarmak su vermek, sulamak

Sürfe surfa, sofra

Süllem merdiven, ayakcah

Süluk yola girme, tarikata bağlanma Süme öz, içinden gelen istek, doğaçlama

Sümeğine gitmek içinden geldiği gibi, özünün istediği gibi davranma, planlamadan yapılan iş,

doğaçlama yapmak

Süve (suve) kapı, pencere kasası, kapı pencere başlarına konulan hatıl, körkasa

Ş

Şahenşah tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Sar şehir . Şardan gelen benim, havadisi veren sensin.

Şarlak şelale, cortan

Şarmıta edepsizliği ile üste çıkan, dilbaz, düşük ahlaklı

Şavk ışık

Şehid tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Şekur tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Selek sırtta taşınan yük, şilek

Şello yalaka, bukalemun, kuyruk sallayan

Şellolenmek yalakalanmak, kuyruk sallamak Şeşo orçum, gereğinden fazla özverili,

Şibelmek şımarmak

Şığla ince uzun sap, ekin, ot v.b. sapı, filiz dalı, pij

Şilek şelek, sırtta taşınan yük Şılın çör, çöp, sap, zibil

Şılınlı işini temiz yapmayan, arkasında çör çöp bırakan

Şimşir kemik, kılıç

Şinik kilenin sekizde biri değerinde hububat ölçeği

Şiplik kırbaç, şip şip ses çıkartan

Şirni kuruyemiş, tatlı Şişek genç dişi koyun Şıvga taze fidan

T

Taala tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan tanrı buyruklarını yerine getirme, ibadet

Tahna, tahne tenha, tehne

Tamaşa temaşa, gösteri, şamata

Tanara tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Tanrı allah, hak, rab, ilah, yaradan

Tapmak bulmak

Tar iki direk arasına çakılan mertek

Tartara terazi

Tataba kadın hizmetçi

Tavsır resim

Tay eş, iki taneden biri Tehne tahna, tenha, 1881Z

Tehöv vay anam, vay babam, ne bahtılı, seni bahtılı, hayret ünlemi

Tek-çüt ibicek, yazı-tura, kura

Tekvin tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Telli çok, pek çok Tellisi çoğu, pek çoğu

Tengri tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Tepir tahta elek

Teşi yün eğirme, iplik bükme aracı, iğ Tev hadi canım sen de, inanmıyorum. Tevvab tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Teze taze, yeni, turfanda Tezelemek yenilemek, filizlenmek

Tezermek kaçmak

Tezid tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Tezir ayıp, azar

Tezirlemek ayıplamak, azarlamak, utandırmak Tıfıl küçük, cüce, kısa, çocuk, tifil

Tığ harman yığını, oya işlemek için ucu kancalı iğne, kılıç

Timinneğ dört gödük ölçüsünde olan kab.

Tınnıh kuzu-gidik derisinden süt, yoğurt, çorba kabı.

Tırhıd bulgurdan yapılmış çorba

Tohnik bulgur unu ve pekmezden yapılmış helva

Toklu bir yaşındaki dişi kuzu, kavır Tombak tombalak, yuvarlak, top gibi, tortop

Tor tınak, esneyen örgü, tuzak,

Torlak genç, ham, toy, olgunlaşmamış, gelişmemiş

Torpah toprak Tovuh tavuk

Töhene dört mağ büyüklüğündeki kürsü odası

Töker döker

Tumsu yumru, tümseklik, yükseklik, tarla sınırı

Tutmut ark tümseği, karıg tümseği, iki su çukuru arasındaki yükselti

Turap olmak ayağının toprağı olmak, kulu, kölesi olmak Tüfe ocak, tandır yapmak için kullanılan kesme taş

Tüğmek kaçmak, sıvışmak

Tüle enekede bey/ciğa tarafının tersi Tülek hileci, tüyünü değiştiren

Tümsük tümsek, tepecik Tüvmek kaçmak, sıvışmak

U

Ud ut, utanma

Uğarmak (uvarmak) tamir etmek, onarmak, yamamak

Uğur ön

Uğrun gizli; uğrun uğrun, gizli gizli

Uluk ulu, büyük, güzel Umaç omaç, yufkadan makarna

Urmak vurmak

Uruplağ iki timinneğ ölçüsünde kab. Bir gaz tenekesi ölçüsünde kab.

Ut ud, utanma Utlu utangaç

Uvarmak (uğarmak) tamir etmek, onarmak, yamamak

Uz uzman, usta, iyi, uzun, uygun

Ü

Üçün için, diye

Ürüngül sararıp solmuş, soluk, mat, rengi bozuk, zayıf, yıpranmış

Ütmek kumar v.b. Oyunda kazanmak

Ütülmek kumar v.b. Oyunda kaybetmek, yitirmek

Üvütmek üğütmek, öğütmek

Üz yüz Üzük yüzük

Üzülmek incelmek, kopacak duruma gelmek

V

Vacid tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Vahdaniyet tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Vahid tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Vala, vele gelinin başına örtülen örtü, duvak Vali tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Vargel arkacı geçirmek için erişi birbirinden ayırmaya yarayan kalın sopa

Vasi tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Vechullah tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Vedud tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Vehhab tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Vekil tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Veliy tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Vınlamak hızla hareket etmek

Vızık vızıldayan

Vücud tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Y

Yadırgı yabancı

Yağar açık yara, kızıl yara, kanayan yara

Yağı düşman Yağlık mendil Yaha yaka

Yahve tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Yalamuk ağzı, burnu yara bere içinde olan

Yalavaç peygamber Yaldatmak aldatmak

Yalloz yalaka, bukalemun, kuyruk sallayan

Yaltag yağ yakmak

Yanbeğliğin gitmek Yörepten karşı tarafa geçmeden yürüyüp gitmek, yan yan gitmek

Yanıl parlak kırmızı Yanıl alma kırmızı parlak elma

Yar tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Yara çıha Allah belasını versin, yarası çıksın Yarab tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan

Yaradan tanrı, allah, hak, rab, ilah, Yarag nesne, gereç, merak Yarlık bebek önlüğü

Yarpız narpız

Yassılmak evetçi, sallabaş olmak. Ezilip büzülmek Yassır olmak tataban olmak, kulu kölesi olmak, esiri olmak

Yaşın yaşın gizli gizli Yaymak otlatmak

Yaymak yağ çıkartmak, tuluk yaymak

Yazma başörtüsü Yecir-terek kab-kacak

Yekdiri yekdiri topallayarak, ikizleterek yürümek Yekinmek teşebbüs etmek, davranmak

Yekte siyah eteklik, yelek Yelgin, yelkin yel gibi, süratli, çabuk

Yelik (yeğlik) hafif

Yelmek yel gibi gitmek, aceleyle koşmak

Yelpik yellik, nefes darlığı çeken Yemeni başörtüsü, ayakkabı

Yen, yengi zafer, utku Yerinmek üzülmek

Yermek kötülemek, eleştirmek

Yesir esir, tutsak

Yetmek ulaşmak, varmak, erişmek, imdadına koşmak

Yetişmek varıp yardım etmek

Yezdan tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Yığmak esirgemek, menetmek, zorlaştırmak

Yormak yorumlamak, düş kurarak geleceğe dair hüküm kurmak

Yortmak kosmak

Yortuşmak koşuşturmak, yarışmak, rekabet etmek

Yoz bozulmuş, karışık Yörep bayır, yokuş Yuha yufka, ince, hafif Yumak yıkamak, yün yumağı,

Yumuş emir, talimat, söz, rica, hizmet

Yumuşmak üşüşmek, toplaşmak

Yüksünmek üzerine almak, paysınmak, kendine pay çıkartmak

Yülemek bileğilemek, keskinleştirmek

Yülümek saç veya sakalı kökünden kazımak, tıraş etmek, kesmek Yüz görümlüğü gelinin yüzü açılmadan görmek isteyenlerce takılan takı

Z

Zaga oba, çadır, otağ, ev Zahar meğer, tersine

Zahir tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan Zamanın behrinde zamanında iken, bir zamanlar

Zayolmak boşa gitmek, kaybolmak, ziyan olmak

Zebil bol bol bulunan, gani
Zehmetkeş zahmetli iş, çiftçi, çiftçilik
Zibil çöp, pös, toz, çör çöp,
Zifir yağ, bulaşık, karanlık, kara
Zilif zülüf, yanaktaki saç telleri

Zırgıngin kapıyı kilitlemeye yarayan ağaç sopa veya demir çengel

Zırza kapı kilidi, demir çengel

Zırzıngı kapıyı kilitlemeye yarayan demir çengel

Zoğal zaval, zeval, dert Zort ek parça, son parçası Zoval zaval, zeval, dert, zoğal

Zubun Kadınların giydikleri üç etekli kutnu giysi

Zülal saf, arı, güzel, tatlı soğuk su, hafif Zülcelal tanrı, allah, hak, rab, ilah, yaradan